

Rapport 2019:2

Strategisk röstning i
riksdagsvalet 2018

Annika Fredén

Valforskningsprogrammet

Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

2019.03.22

www.valforskning.pol.gu.se

Valforskningsprogrammets rapportserie

Sedan 1950-talet genomför forskare knutna till Valforskningsprogrammet i Göteborg empiriska undersökningar av hur den svenska demokratin mår och utvecklas. Rapportserien är vår viktigaste publikationskanal för att bidra till samhällets kunskapsförsörjning på demokratiområdet. Målsättningen är att sprida grundläggande fakta och forskningsresultat som rör val och väljarbeteende till en bred publik av forskare, studenter, journalister, politiker och allmänhet.

The Swedish National Election Studies Program working report series

Since the 1950s, the researchers associated with the Swedish National Election Studies Program at the Department of Political Science, University of Gothenburg, conducts empirical research on the well-being and development of the Swedish democracy. The working report series is our main publication outlets. The aim is to publish basic facts and research results about elections and voting behavior to a broad audience of researchers, students, journalists, politicians and the public.

Citering:

Fredén, Annika (2019). Strategisk röstning i riksdagsvalet 2018. Valforskningsprogrammets rapportserie 2019:2. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen

Redaktör:

Henrik Ekengren Oscarsson

Rapport 2019:2

Strategisk röstning i riksdagsvalet 2018

Annika Fredén
Karlstads universitet
och Valforskningsprogrammet
Göteborgs universitet

Sammanfattning

De senaste valen är det fler väljare som röstar på ett annat parti än det de gillar bäst, och ett skäl till detta kan vara strategi. I denna rapport analyseras förväntningar, olika strategiska skäl för röstning och väljarströmmar i riksdagsvalet 2018. Kristdemokraterna står fortfarande ut som ett parti som gynnas av strategisk röstning. En förklaring till detta års uppgång är ett lagom osäkert läge runt spärren i valkampanjens slutskede och fokus på regeringsskifte. Samtidigt var det få som ”kastade bort” sina röster och vänsterblocket lyckades denna gång koordinera sina röster bättre än 2014. Analyserna tyder också på en förhållandevis stor grupp röstade strategiskt på Socialdemokraterna. I valet 2018 röstade 15 procent av väljarkåren på ett annat parti än de eller det parti de sade sig gilla bäst.

Abstract

Many Swedes vote for another party than the one he or she likes most, and one reason for this is strategic considerations. This report investigates voters' expectations, reasons to vote strategically and party support shifting in the 2018 Swedish general election. In line with the most recent elections, the small right-wing party Christian Democrats benefited from high shares of strategic votes. This behavior was associated with the party's clear focus on shifting government and having opinion poll levels just at the four percent electoral threshold. Relatively few “wasted” their votes on parties that did finally not reach the electoral threshold. In particular, left-wing voters managed to coordinate their votes better than in the previous election (2014). The analyses also indicate that a relatively large share voted strategically for the Social Democrats. In the 2018 Swedish General Election, 15 percent of the electorate voted for another party than the party or parties they said they preferred.

Inledning

Den strategiska kontexten sätter tonen för allt fler väljare och studier av väljarbeteende. Jämnheten mellan blocken och ett antal småpartier runt spärren kan avgöra mandatfördelningen åt ett håll eller ett annat, och få stora konsekvenser för den fortsatta regeringsbildningsprocessen.

Inför valet 2018 fanns många sådana frågor: Skulle Kristdemokraterna lyckas ta sig över fyraprocentspärren? Skulle Miljöpartiet åka under spärren? Och, inte minst, vem skulle kunna bilda regering med vem efter valet? Tidigare forskning visar att väljare ofta överger ett litet parti för ett stort parti som har bättre möjlighet att ta sig in i parlamentet, för att undvika att ”kasta bort” sin röst (se till exempel Blais m.fl, 2001). Även forskning från Sverige visar att svenska väljare hellre väljer ett parti som de tror tar sig in, än ett litet (Fredén och Oscarsson, 2015). Det finns också forskning som visar att väljare i proportionella system i vissa lägen röstar strategiskt på ett parti de tror har en god chans att leda regeringsbildningen (Cox, 2018). Vidare visar forskning från Tyskland, Sverige, Österrike och Nederländerna att en del väljare överger stora partier för små partier, framförallt om det mindre partiet är en tänkbar koalitionspartner till stora partier (se, till exempel Gschwend, 2007; Meffert & Gschwend, 2010; Irwin & van Holsteyn, 2012; Fredén, 2016). I det svenska fallet är riksdagsvalet 2010 ett tydligt exempel på när en stor andel Moderatsympatisörer övergav sitt favoritparti för att hjälpa regeringspartnern Kristdemokraterna över spärren, vilket ledde till en återvald Alliansregering (Fredén, 2014, Oscarsson & Holmberg, 2013).

Även 2018 spelade samma partier på regeringskortet: Kristdemokraterna kampanjade intensivt i dagstidningar flera dagar i rad innan valet: ”Byt regering – rösta KD” (se Nya Wermlandstidningens förstasida 5 september 2018), och Moderatledaren var noga med att påpeka att det i detta val var viktigt att rösta på Alliansens ledare: ”Vill man ha förändring, då ska man inte kasta bort sin röst, inte proteströsta, inte signalrösta – rösta på en ny regering” (Ulf Kristersson i intervju efter ett möte på Sergels torg i Sveriges radios lunchkosändning dagen innan valet, 8 september).

Tidigare forskning visar att framförallt partier som ingår i en potentiell regering gynnas av taktiska röster från sympatisörer av tänkbara koalitionspartners (Fredén, 2017). Studier av väljares önskeregeringar visar att väljare i årets val angav blocköverskridande kombinationer av regeringar allt oftare men att väljare drar sig mot mer etablerade koalitioner och block när det närmar sig val (Falk och Oscarsson, 2018). Denna rapport visar att Kristdemokraterna precis som vid valet 2010 hade många sympatisörer från andra partier. Miljöpartiet och Liberalerna lockade också en hög andel väljare med andra partipreferenser. Även Socialdemokraterna ser ut att ha gynnats av strategisk röstning.

I denna rapport presenteras analyser av valundersökningens valrörelsepanel, där samma personer tillfrågats före och efter riksdagsvalet 2018. Fördelen med panelstegen är att det går att mäta väljares preferenser före valet, och följa upp dessa med slutgiltigt partival.

Strategisk röstning

Det finns minst fyra skäl att rösta strategiskt: rösta på ett stort parti för att det har större chans att leda regeringsbildningen, överge ett litet parti för att rösta på ett stort parti som har större chanser att ta sig in, hjälpa ett litet parti att ta sig över spärren för att det är en del i en potentiell koalition, och balansera rösten inom en potentiell regering så att utfallet blir mer jämnt, så kallad kompensatorisk röstning (se Cox, 1997; Fredén, 2016). Kompensatorisk röstning kan dels vara att rösta på ett parti som tappat stöd sedan föregående val, dels vara att rösta på ett mer extremt parti än sitt favoritparti för att påverka den förda politiken i en viss riktning (Kedar, 2005). Vidare påverkar väljares bedömning av partiernas och koalitioners chanser att ta sig in det slutgiltiga valet. Forskning visar att väljares bild av partiernas chanser att ta sig in ofta fungerar som en avgörande faktor i valet mellan två relativt likvärdiga partier (McCuen & Morton, 2010; Fredén, 2016). Partiet skall anses ha en god chans att ta sig in, men representationen ska

inte vara helt säker. I förvalsundersökningen 2018, som genomfördes veckorna innan riksdagsvalet i augusti-september 2018¹, visar att det framförallt var ett parti som uppfattades ha halva benet inne i riksdagen: Kristdemokraterna. Liberalerna och Miljöpartiet uppfattades klara sig med relativt säker marginal, medan Feministiskt initiativ ansågs ha mycket små chanser (Tabell 1).

Tabell 1 Väljarnas uppfattningar om småpartiernas chanser att ta plats i riksdagen 2018 (procent). Voters' expectations of smaller parties' chances to reach parliamentary representation in the 2018 Swedish general election (percent)

Parti	Tror att partiet klarar 4 %-spärren i valet 2018 (procent)		Summa procent	Antal svarande
	Ja	Nej		
Kristdemokraterna	48	52	100	1483
Liberalerna	87	13	100	1485
Miljöpartiet	77	23	100	1494
Feministiskt initiativ	10	90	100	1470

Källa: Valundersökningens 2018 förvalsundersökning. Frågan lyder: "Tror du att nedanstående partier kommer att få minst 4 procent i valet och därmed bli representerade i riksdagen eftervalet?"

De flesta som besvarade förvalsenkäten skickade in sina svar i mitten eller slutet av augusti, vilket alltså var innan Kristdemokraterna började få mer säker mark under fötterna i opinionsmätningarna och innan Miljöpartiet började minska ned mot fyra procent i mätningarna. Det ser alltså ut som att framförallt KD vände gungbrädan till sin fördel vilket resulterade i ett starkare resultat än vad många förväntade sig. Nästa steg är att undersöka i hur hög grad detta som kan förklaras av strategisk röstning.

I Valundersökningen 2018 finns åtminstone tre enkätfrågor som klart kan kopplas till strategiska skäl: skälet att rösta på ett parti för att det ingår i ens önskeregierung, att rösta på ett stort, starkt parti och att rösta på ett litet parti för att hjälpa in det i riksdagen. I Tabell 2 presenteras hur vanliga vart och ett av skälen var i hela väljarkåren, mätt i förvalsstudien inför riksdagsvalen 2018 jämfört med 2014 och 2010. Det visar sig att det är önskeregeringsmotivet väger tyngst: 73 procent av de svarande angav det som ett av de viktigaste eller ett ganska viktigt skäl till valet av parti 2018. Detta bekräftar att den regeringsinriktade röstningen är stark i Sverige idag, dock något lägre än 2014 då frågan om just önskereregierung som skäl ställdes för första gången. Skälet att rösta på ett stort och starkt parti ser däremot ut att ha varit viktigt i årets val: 19 procent angav det skälet som ett av de absolut viktigaste, vilket är en signifikant högre andel jämfört med 2014. Däremot sjönk andelen väljare som angav "litet parti" som ett av de viktigaste skälen till val av parti, från 9 procent toppåret 2010 till 5 procent i 2018 års riksdagsval. Att rösta på ett litet parti för att det ska ta sig in i riksdagen var således över valrörelsen som helhet mindre framträdande i valet 2018 än vid de två senaste valen (tabell 2).

¹ Den totala svarsfrekvensen i valundersökningen var i skrivande stund (21 mars 2019) inte fastställd. De bortfallsanalyser som hittills gjorts tyder på att andelen svarande kommer att ligga på runt 50 procent.

Tabell 2 Grad av strategiskt orienterade skäl till partival före valen 2018, 2014 och 2010 (procent). Proportion of voters who mentioned a specified strategic reason for their party choice before the 2018, 2014 and 2010 Swedish general elections (percent)

	"Partiet behövs för att bilda min önskeregering"			"Partiet är ett stort parti med bättre möjligheter att genomföra sin politik"			"Partiet är ett litet parti som riskerar hamna under 4-procentsspärren"		
	2018	2014	2010	2018	2014	2010	2018	2014	2010
Ett av de absolut viktigaste skälen	34	39	-	19	14	17	5	7	9
Ganska viktigt skäl	39	42	-	34	40	35	15	17	15
Inte särskilt viktigt skäl	19	12	-	31	31	28	27	25	21
Inte alls viktigt skäl	8	7	-	16	15	20	53	51	55
Summa procent	100	100	-	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	1487	522	-	1493	520	612	1441	504	608

Kommentar: Data från valundersökningarna 2018, 2014 och 2010, förvalsstudierna. Frågan lyder: Hur viktiga är följande skäl för ditt val av parti? 1) "Partiet behövs för att kunna bilda min önskeregering." (ställdes enbart 2014 och 2018) 2) "Partiet är ett stort parti och har därför bättre möjligheter än ett mindre parti att genomföra sin politik" 3) "Partiet är ett litet parti som riskerar att hamna under 4-procentsspärren till riksdagen" Skälen skattas på en fyragradig skala från ett av de absolut viktigaste skälen, till ganska viktigt skäl, inte särskilt viktigt skäl, och inte alls viktigt skäl.

Det faktum att de två stora partierna i opinionsmätningarna tappat rejält sedan förra valet och Sverigedemokraternas position i årets val som ett potentiellt andra största eller till och med största parti i till exempel Metros opinionsmätningar (Bergman, 2018), kan ha varit en anledning till att väljare relativt sett vände sig mer mot de större partierna.

Ett ytterligare sätt att närmare undersöka strategisk röstning är att jämföra partipreferens med partival. I tidigare analyser av svensk väljardata används för den här typen av analyser ofta ett mått som ligger nära partiidentifikation, som bygger på en klassisk fråga om väljaren är anhängare av ett visst parti och vilket det är (eller, för den som inte ser sig som stark anhängare, vilket parti som ligger närmast), vilket jämförs med vilket parti som fått rösten, både preferens och partival angivna efter valet (se Oscarsson & Holmberg, 2016:165). Andra analyser utgår från hur väljaren värderar partiet på en ogillar-gilla-skala före valdagen, och jämför med självrapporterat partival efter valet (Fredén, 2014). Teorin om strategisk röstning bygger på politisk närhet snarare än partiidentifikation och därför är utgångspunkten här väljares bedömningar av partier på en gilla-skala. Det är också en fördel att mäta partipreferensen före valdagen, eftersom partisympatin annars riskerar att påverkas av det val som faktiskt ägt rum.

Analyserna av partipreferenser och partival i riksdagsvalet 2018 visar att 15 procent röstade på ett annat parti än det eller de partier som de skattade högst innan valet. Det är något högre nivå än 2014, då motsvarande andel var 14 procent, och något lägre andel än 2010, då motsvarande andel var 18 procent (se Fredén, 2014). Precis som vid de två tidigare valen var det Kristdemokraternas uppsättning väljare som hade en mest blandad uppsättning preferenser, där 42 procent av partiets väljare uppgav att de hade något annat parti som sitt mest gillade. Till skillnad från 2010 kommer dock den största gruppen av KD:s väljare från de som faktiskt gillar partiet mest: 58 procent av partiets väljare var före valet sympatisörer av det parti de röstade på, medan 49 procent av partiets väljare uppgav att de gillade Moderaterna mest. Även Liberalerna ser, enligt detta sätt att mäta, ut att ha fångat in en del sympatisörer från andra partier på valdagen (22 procent potentiellt strategiska röster), framförallt från Moderaterna. Miljöpartiet drog en ganska hög andel Socialdemokratiska sympatisörer, samtidigt som de flesta av partiets väljare (87 procent) var sympatisörer av det parti som de faktiskt röstade på (Miljöpartiet). I fallen L och MP var rörelsen åt andra hållet, från litet till stort parti (från väljare med sympati för Liberalerna till Moderaterna, och från väljare med sympati

för Miljöpartiet till Socialdemokraterna), minst lika stor, vilket gör att det inte går att tala om en klar ”vinst” av strategisk röstning för dessa partier (Tabell 3).

Tabell 3 Andel av partiets väljare som hade det valda partiet bland sina mest gillade före riksdagsvalet 2018 (procent). Proportion of the party's voters who scored the party they voted for as one of their most preferred parties before the 2018 Swedish general election (percent)

Partipreferens (mest gillat parti)	Partival i riksdagsvalet 2018								
	V	S	C	L	M	KD	MP	SD	FI
Vänsterpartiet	86,1	18,4	8,1	2,6	5,2	10,1	20,6	6,8	50,0
Socialdemokraterna	23,0	86,9	17,2	10,5	8,9	16,1	26,5	9,7	21,4
Centerpartiet	7,7	12,1	83,9	22,9	17,3	31,0	12,5	7,4	21,4
Liberalerna	3,8	9,0	17,6	78,4	16,4	27,4	7,4	6,8	14,3
Moderaterna	4,8	10,1	30,7	34,0	90,6	48,8	5,9	19,5	14,3
Kristdemokraterna	2,9	7,5	8,8	6,5	8,5	57,7	4,4	9,1	14,3
Miljöpartiet	18,7	20,3	14,2	9,8	5,7	10,1	86,8	5,0	42,9
Sverigedemokraterna	2,4	8,1	5,8	4,6	13,1	14,3	2,9	91,5	7,1
Feministiskt initiativ	23,9	9,3	7,3	2,0	4,4	8,9	21,3	6,2	85,7
Antal svarande	209	745	261	153	542	168	136	339	14
Total röstandel	8,1	29,0	10,2	6,0	21,1	6,5	5,3	13,2	0,5

Kommentar: Antalet svarande är 2567. Tabellen bygger på Valundersökningens förvalsstudie och självrapporterat partival efter valet. Väljare som valt övriga partier eller röstade blankt har exkluderats. "Partipreferens" bygger på hur väljaren i förvalsundersökningen placerade partiet på en 11-gradig skala från -5 till +5, där -5 står för ogillar starkt och +5 står för gillar starkt. Det parti eller de partier som gets högsta värdet kodas som väljarens mest gillade parti/partier. Procenten summerar till mer än 100 eftersom det enligt denna kodning är möjligt att ha fler än ett parti som förstapreferens. 35 procent av de svarande hade mer än ett parti som förstapreferens, det vill säga gav två eller flera partier samma betyg på ogillar-gillarskalan. Resultaten har inte viktats mot det officiella valresultatet.

När det gäller Miljöpartiets väljarskara är det också anmärkningsvärt att en relativt hög andel av partiets väljare har satt Feministiskt initiativ som sitt mest gillade. En slutsats är att väljare i detta val i högre grad än tidigare undvek att kasta bort sin röst på ett chanslöst parti, vilket gynnade Miljöpartiet. En annan observation är att Socialdemokraternas väljarskara har en mer mitteninriktad profil än i tidigare val. Den kommande sprickan i regeringsbildningen och Alliansen representeras alltså ganska väl i väljarnas partipreferenser och partival. Jämfört med 2014 är det också en högre andel av de stora partiernas väljare som sympatiserar med de mindre partierna, vilket tyder på en starkare strategisk rörelse mot de två potentiella regeringsledande partierna, särskilt Socialdemokraterna (se tabell A.3 i Appendix).

Ett ytterligare sätt att bena ut mekanismerna kring strategisk röstning är att se hur väljare som röstade på ett visst parti före valet motiverade sina viktigaste skäl till partival. Denna analys stärker tolkningen att röstningen på Socialdemokraterna, Kristdemokraterna och även Sverigedemokraterna drevs av regeringsinriktade motiv (tabell 4). Andelen som angav regeringsskäl som ett viktigt skäl var lägre bland Miljöpartiets väljare, och ännu lägre för Liberalerna, Vänsterpartiet och Centerpartiet (tabell 4).

Tabell 4 Andel av partiernas väljare som angav regeringsskäl som ett viktigt skäl för valet av parti, 2018 (procent). Proportion of the party's voters who mentioned government formation as a reason for their party choice in the 2018 Swedish general election (percent)

Partival	Ett av de viktigaste skälen	Ganska viktigt skäl	Inte särskilt viktigt skäl	Inte alls viktigt skäl	Summa procent	n
Socialdemokraterna	39	39	15	7	100	322
Moderaterna	33	42	19	6	100	272
Sverigedemokraterna	48	37	8	7	100	137
Centerpartiet	20	43	26	11	100	118
Vänsterpartiet	30	37	23	10	100	105
Kristdemokraterna	33	44	15	8	100	79
Liberalerna	26	34	28	12	100	74
Miljöpartiet	31	36	24	9	100	75

Kommentar: Siffrorna bygger på valundersökningens förvalsstudie och en enkät om självrapporterat partival efter valet. Det angivna skälet för partival är "Partiet behövs för att kunna bilda min önskeregering." Skälen får skattas på en fyrgradig skala från "ett av de absolut viktigaste skälen", till "ganska viktigt skäl", "inte särskilt viktigt skäl", och "inte alls viktigt skäl". I tabellen ovan har ett av de absolut viktigaste skälen och ganska viktigt skäl slagits samman till "viktigt skäl" och inte särskilt viktigt skäl och inte alls viktigt skäl till "inte viktigt skäl".

Att båda mekanismerna bakom strategiskt röstande – a) att rösta på ett stort och starkt parti och b) att rösta på ett litet parti med risk för att hamna under spärren – gjorde sig gällande 2018 bekräftas när de två andra skälen analyseras närmare. Socialdemokraterna gynnades främst av storpartiröstning (31 procent av partiets väljare uppgav det som ett av de absolut viktigaste skälen för sitt partival), medan Kristdemokraterna gynnades av småpartiröstning (45 procent av partiets väljare angav detta som ett mycket viktigt eller ganska viktigt skäl till valet av parti, jmf tabellerna A4a och A4b i Appendix). Det tyder på att ett kärvt läge kring spärren i kombination med regeringsstrategiska skäl var särskilt viktigt för röstning på Kristdemokraterna i detta val, och bekräftar även att strategiska rörelser mot kommande regeringsbildaren Socialdemokraterna var förhållandevis starka.

Avslutande diskussion

I valet 2018 fortsatte väljarna att ange regeringsbildning som ett viktigt skäl för partival, och många röstade på ett annat parti än något av de partier de sade sig gilla bäst innan valet. Kristdemokraterna ser ut att ha dragit fördel av ett lagom osäkert läge som litet parti runt spärren i kombination med ett budskap om byte av regering. Även väljares ovilja att kasta bort sin röst och koordinera sig kring spärren ser ut att ha räddat Miljöpartiet kvar. Även tendensen mot att rösta på ett stort och starkt parti var starkare i årets val än i de två föregående valen, och rörelsen från ett mindre till ett större parti ser ut att främst ha gynnat Socialdemokraterna.

Denna studie förstärker tidigare forskning att sympati för ett parti inte alltid leder till en röst på det. Cox (2018) visar att stora partier i lägen med otydliga allianser och jämnt läge mellan potentiella regeringsbildare kan dra fördel i kampen om de väljare som väljer mellan stort och litet parti, givet att representationen av tänkbara koalitionspartners uppfattas som säker. I detta val slog jämnvikten till både Socialdemokraternas och Miljöpartiets fördel, vilket gjorde att partierna (tillsammans med Vänsterpartiet) blev största block och kunde bilda regering. Samtidigt blev Centerpartiet och Liberalerna tillräckligt stora för att agera viktiga spelare i regeringsförhandlingarna. Framtida forskning får vidare undersöka vidare hur viktiga de olika strategiska motiven var i förhållande till varandra. I fallet Kristdemokraterna kan hela uppgången från en opinionsnivå på 2,4 procent i Sifo i juni (Sifo, 2018) till 6,3 procent som valresultat i september 2018 troligen inte fullständigt förklaras med strategiska överväganden. Det

vore också intressant att undersöka närmare hur väljare närmre mitten balanserade mellan att rösta på ett parti för dess politik kontra en säker regeringsbildare.

Referenser

- Bergman, L. 2018. Yougov: sista mätningen inför valet - Så ligger partierna till. Metro 4 september 2019, tillgänglig via <https://www.metro.se/artikel/yougov-sista-m%C3%A4tningen-inf%C3%B6r-valet-s%C3%A5-ligger-partierna-till>, hämtad 2019-02-07
- Blais, A. & Gschwend, T., 2011. Strategic Defection across Elections, Parties, and Voters, s 176–193 i R. J. Dalton & C. J. Anderson, (red.) *Citizens, Context and Choice: How Context Shapes Citizens' Electoral Choices*. Oxford: Oxford University Press.
- Blais, A., Nadeau, R., Gidengil, E. & Nevitte, N. 2001. Measuring strategic voting in multiparty plurality elections. *Electoral Studies*, 20(3), 343–352.
- Cox, G. 2018. Portfolio-maximizing strategic voting in parliamentary elections, s 265–282 i (reds.) Herron, E., Pekkanen, R. J. & Soberg Shugart, M. *The Oxford Handbook of Electoral Systems*, Oxford University Press.
- Cox, G. 1997. *Making Votes Count. Strategic Coordination in the World's Electoral Systems*. (Cambridge: Cambridge University Press).
- Falk, E. & Oscarsson, H. 2018. Väljarnas önskeregeringar 2018. Rapport 2018:9, Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet.
- Fredén, A. 2017. Opinion Polls, Coalition Signals and Strategic Voting. Evidence from a survey experiment. *Scandinavian Political Studies* 40(3), 247-264.
- Fredén, A. 2016. *Strategic voting under coalition governments*. Doctoral dissertation, Lund Political Studies.
- Fredén, A. & Oscarsson, H. 2015. Skäl att rösta strategiskt i riksdagsval. *Fragment*, SOM-rapport nr 63, Göteborgs universitet.
- Fredén, A. 2014. Threshold Insurance Voting in PR Systems: A Study of Voters' Strategic Behavior in the 2010 Swedish General Election. *Journal of Elections, Public Opinion & Parties* 24(4), 473–492.
- Gschwend, T. 2007. Ticket-splitting and strategic voting under mixed electoral rules: Evidence from Germany. *European Journal of Political Research*, 46(1), 1–23.
- Irwin, G. & Van Holsteyn, J. 2012. Strategic electoral considerations under proportional representation. *Electoral Studies*, 31(1), pp. 184–191.
- Kedar, O. 2005. When moderate voters prefer extreme parties. Policy balancing in parliamentary elections. *American Political Science Review*, 99(2), 185–199.
- McCuen, B. & Morton, R.B. 2010. Tactical coalition voting and information in the laboratory. *Electoral Studies* 29(3), 316–328.
- Meffert, M. F. & Gschwend, T. 2010. Strategic coalition voting. Evidence from Austria. *Electoral Studies*, 29(3), 339–349.
- Nya Wermlandstidningen. 2018. Del 1 förstasidan pappersupplagan 5 september 2018.
- Oscarsson, H & Sören Holmberg. 2016. *Svenska väljare*. Stockholm: Wolters Kluwer.

Oscarsson, H. & Holmberg, S. 2013. *Nya Svenska Väljare*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Sifo. 2018. Väljarbarometern juni 2018. <https://www.kantarsifo.se/rapporter-undersokningar/valjarbarometern-juni-2018>, hämtad 2019-02-01

Sveriges Radio. 2018. Lunchekot, 8 september 2019.

Appendix

Tabell A3 Andel av partiets väljare som hade det valda partiet bland sina mest gillade före riksdagsvalet 2014 (procent). Proportion of the party's voters who scored the party they voted for as one of their most preferred parties before the 2014 Swedish general election (percent)

Partipreferens	Partival i riksdagsvalet 2014								
	V	S	C	L	M	KD	MP	SD	FI
Vänsterpartiet	87,2	9,6	0,0	4,2	1,3	4,7	5,7	0,0	36,7
Socialdemokraterna	28,1	90,9	8,3	8,3	13,8	11,6	15,7	18,6	20,0
Centerpartiet	0,0	1,7	81,3	12,5	6,6	11,6	2,9	3,4	0,0
Liberalerna	0,0	1,7	20,8	75,0	14,5	30,2	2,9	8,5	3,3
Moderaterna	0,0	6,5	25,0	29,2	93,4	53,5	8,6	28,8	0,0
Kristdemokraterna	1,8	1,7	10,4	18,8	6,6	76,7	1,4	5,1	0,0
Miljöpartiet	31,6	19,6	8,3	12,5	5,9	7,0	88,6	1,7	26,7
Sverigedemokraterna	1,8	1,7	0,0	2,1	4,0	7,0	1,4	74,6	0,0
Feministiskt initiativ	14,0	3,5	2,1	4,2	2,6	2,3	10,0	1,7	70,0
Antal svarande	57	230	48	48	152	43	70	59	30
Total röstandel	8,1	31,2	6,5	6,5	20,6	5,8	9,5	8,0	4,1

Kommentar: N=737. Tabellen bygger på Valundersökningens förvalsstudie 2014 och självrapporterat partival efter valet. Väljare som valde andra partier har exkluderats. "Partipreferens" bygger på hur väljaren i förvalstundersökningen placerade partiet på en 11-gradig skala från -5 till +5, där -5 står för ogillar starkt och +5 står för gillar starkt. Det parti eller de partier som getts högsta värdet kodas som väljarens mest gillade parti/partier. Procenten summerar till mer än 100 eftersom det enligt denna kodning är möjligt att ha fler än ett parti som förstapreferens. 33 procent av de svarande hade mer än ett parti som sitt mest gillade. Resultaten har inte viktats mot det officiella valresultatet.

Tabell A4a Andel av partiernas väljare som angav att partiet är ett stort och starkt parti som ett viktigt skäl för valet av parti 2018 (procent). Proportion of the party's voters who mentioned party strength as a reason for their party choice in the 2018 Swedish general election (percent)

Partival	Ett av de viktigaste skälen	Ganska viktigt skäl	Inte särskilt viktigt skäl	Inte alls viktigt skäl	Summa procent	n
Socialdemokraterna	31	40	21	7	100	327
Moderaterna	22	42	25	11	100	273
Sverigedemokraterna	30	39	21	10	100	136
Centerpartiet	9	30	45	16	100	116
Vänsterpartiet	2	25	46	27	100	106
Kristdemokraterna	4	31	48	17	100	77
Liberalerna	4	27	44	25	100	75
Miljöpartiet	3	18	42	37	100	78

Kommentar: Siffrorna bygger på 2018 års valundersökningens förvalsstudie och eftervalsenkät om partival. Frågan lyder: Hur viktiga är följande skäl för ditt val av parti? Här analyseras ett av svarsalternativen: "Partiet är ett stort parti och har därför bättre möjligheter än ett mindre parti att genomföra sin politik". Skälet skattas på en fyrgradig skala från ett av de absolut viktigaste skälen, till ganska viktigt skäl, inte särskilt viktigt skäl, och inte alls viktigt skäl.

Tabell A4b Andel av partiernas väljare som angav att partiet är ett litet parti som riskerar att hamna under fyraprocentsspärren som ett viktigt skäl för valet av parti, 2018 (procent). Proportion of the party's voters who mentioned that the party is a small party at risk of not reaching parliamentary representation as a reason for their party choice in the 2018 Swedish general election (percent)

Partival	Ett av de viktigaste skälen	Ganska viktigt skäl	Inte särskilt viktigt skäl	Inte alls viktigt skäl	Summa procent	n
Socialdemokraterna	3	14	25	58	100	310
Moderaterna	4	13	27	56	100	265
Sverigedemokraterna	3	10	18	69	100	124
Centerpartiet	2	10	27	61	100	113
Vänsterpartiet	3	16	27	54	100	105
Kristdemokraterna	13	32	25	30	100	76
Liberalerna	8	23	32	37	100	73
Miljöpartiet	8	25	27	40	100	77

Kommentar: Siffrorna bygger på 2018 års valundersöknings förvalsstudie och eftervalsenkät om partival. Frågan lyder: Hur viktiga är följande skäl för ditt val av parti? Här analyseras ett av svarsalternativen: "Partiet är ett litet parti som riskerar att hamna under 4-procentsspärren till riksdagen" Skälet skattas på en fyrgradig skala från ett av de absolut viktigaste skälen, till ganska viktigt skäl, inte särskilt viktigt skäl, och inte alls viktigt skäl.

Det svenska Valforskningsprogrammet finns vid Statsvetenskapliga institutionen i Göteborg. Sedan tidigt 1950-tal ägnar vi oss hängivet åt empiriska studier av opinionsbildning, val och väljarbeteende och av tillståndet och utvecklingen av den svenska representativa demokratin.

Syftet med forskningen är bland annat att förklara varför väljare röstar som de gör och varför val slutar som de gör. Vi spårar och följer trender i svensk valdemokrati och gör jämförelser med utvecklingen i andra länder.

Professor Henrik Ekengren Oscarsson leder det svenska Valforskningsprogrammet.

